04/11/2020

“Η έννοια της κατάρας στις διαπροσωπικές σχέσεις και την πνευματική ζωή”

/ Γνώμες

Του Πανοσιολογιωτάτου Αρχιμανδρίτου π. Θεοφίλου Λεμοντζή

«καταράσονται αυτοί, καί σύ ευλογήσεις» (Ψαλμ. 108:28)

Κατάρα ή αλλιώς αρά ή ανάθεμα είναι η εκπεφρασμένη επιθυμία με λόγια και σκέψεις πρόκλησης ατυχίας και αντιξοοτήτων σε ένα πρόσωπο όπως κακοτυχία, αρρώστια ακόμα και θάνατος. Η κατάρα φανερώνει μανία αντεκδίκησης και μίσος. Μπορεί να έχει άμεσα αποτελέσματα ή να παραμένει σε αδράνεια για χρόνια…

Ο άγιος Παΐσιος ο αγιορείτης μάς λέγει ότι πολλές αρρώστιες που δεν βρίσκουν οι

γιατροί μπορεί να είναι από κατάρα. Αναφέρει χαρακτηριστικά: «Τί να βρουν οι γιατροί, την κατάρα;... Πόσα από αυτά που συμβαίνουν σήμερα είναι από κατάρα, από αγανάκτηση. Και όταν εξοντώνονται ολόκληρες οικογένειες ή πεθαίνουν πολλά άτομα από μία οικογένεια, να ξέρετε, είναι ή από αδικία ή από μάγια ή από κατάρα» (Βλ. αγίου Παϊσίου αγιορείτου, Λόγοι Α΄. Με πόνο και αγάπη για τον σύγχρονο άνθρωπο, Ιερόν Ησυχαστήριον Ευαγγελιστής Ιωάννης Θεολόγος 1998, σελ.56). Μάλιστα, αναφέρει την περίπτωση παιδιού που επειδή γύριζε πολύ έξω με παρέες, ο πατέρας του το καταράστηκε λέγοντας αγανακτισμένος: «Να έλθης μία και καλή». Το παιδί εκείνο το βράδυ, καθώς ερχόταν στο σπίτι, ακριβώς έξω από την πόρτα, το χτύπησε ένα αυτοκίνητο και σκοτώθηκε. Η συμβουλή του αγίου Παϊσίου προς τον πατέρα που τον επισκέφτηκε για να απαλύνει τον πόνο του ήταν η εξής: «Κοίταξε να μετανοήσεις και να εξομολογηθείς» (Βλ. αγίου Παϊσίου αγιορείτου, Λόγοι Α΄. Με πόνο και αγάπη για τον σύγχρονο άνθρωπο, Ιερόν Ησυχαστήριον Ευαγγελιστής Ιωάννης Θεολόγος 1998,σελ.57).

«Δεν υπάρχει τίποτα το πιο βδελυρό από ψυχή που καταριέται, ούτε πιο ακάθαρτο, από μια γλώσσα που κατασπαράσσει με τέτοια λόγια. Δεν σου δόθηκε το στόμα για να δαγκώνεις, αλλά για να θεραπεύεις τα τραύματα των άλλων», μας υπενθυμίζει ο Ιερός Χρυσόστομος. Ο άγιος Ιάκωβος Τσαλίκης μας λέγει ότι η κατάρα είναι αμαρτία η οποία καθιστά την προσευχή ανενεργή. Μάλιστα διηγείται την περίπτωση μιας γυναίκας που παρακαλούσε τον άγιο Ιωάννη τον Ρώσο για τα παιδιά της και τότε σήκωσε το κεφάλι του στη λάρνακα ο άγιος Ιωάννης και απάντησε στο αίτημά της με τη φράση: «Ποια; Αυτή η βλάσφημη; Αυτή που καταράται;», διότι αυτή η γυναίκα είχε μεγάλη ευκολία στο να καταριέται και δεν πήγαιναν καθόλου καλά τα πράγματα στο σπίτι της. Γύρισε τότε, όπως μας διηγείται ο άγιος Ιάκωβος, το κεφάλι του ο Άγιος και ξάπλωσε ξανά στη λάρνακα και δεν έδωσε σημασία καθόλου ούτε σε αυτήν ούτε στο αίτημά της (Βλ. Ο Γέρων Ιάκωβος (Διηγήσεις – Νουθεσίες – Μαρτυρίες Α΄, (αποσπάσματα), εκδ. Ενωμένη Ρωμιοσύνη, 2016).

Παρά τη βαρύτητα και την αποκρουστικότητά της η κατάρα δυστυχώς είναι φαινόμενο πολύ διαδεδομένο. Δίδεται με μεγάλη ευκολία διότι δεν χρειάζεται να επισκεφτεί κάποιος έναν μάγο αλλά ο καθένας μπορεί να ξεστομίσει μια κατάρα εναντίον κάποιου. Πολλοί από τους συνανθρώπους μας καταριούνται με μεγάλη ευκολία με φράσεις όπως «Να μη σε βρει ό χρόνος!», «Κακιά ώρα να σ’ εύρει!», «Να μην δεις προκοπή» κλπ. Ακόμη και γονείς καταριούνται τα ίδια τους τα παιδιά. Επίσης κατάρα εμπεριέχεται και στις φράσεις που λέγονται «ανάθεμά σε» και «αναθεματισμένε» ή να το στέλνεις και κάποιον στο διάβολο. Αυτή η θεομίσητη συνήθεια την οποία δυστυχώς ακούμε καθημερινά μεταξύ των συνανθρώπων μας καυτηριάζεται από τον άγιο Ιωάννη Χρυσόστομο λέγοντας τα

εξής: «Τί, λοιπόν, είναι αυτό το ανάθεμα που λες; Δεν σημαίνει αυτός να πάει στο διάβολο, να χάσει τη δυνατότητα σωτηρίας και να αποξενωθεί από το Χριστό; Και ποιός είσαι εσύ; Αυτό είναι το έργο της εξουσίας και της μεγάλης δυνάμεως του Θεού... Γιατί, λοιπόν, ανέλαβες εσύ ένα τέτοιο έργο;». Μάλιστα ο άγιος Παΐσιος επισημαίνει ότι οι γονείς που στέλνουν τα παιδιά τους στον «έξω απ' εδώ», τα τάζουν στον διάβολο και έχει δικαιώματα μετά ο διάβολος επάνω σε αυτά. Μας αναφέρει μάλιστα ένα περιστατικό που συνέβη στα Φάρασα της Μικράς Ασίας. Μας λέγει ότι ήταν ένα ανδρόγυνο που είχε ένα παιδάκι και επειδή έκλαιγε, ο πατέρας συνέχεια το έστελνε στον «έξω απ' εδώ». Και τότε επέτρεψε ο Θεός και, όταν το έστελνε στον «έξω απ' εδώ», εξαφανιζόταν το παιδί από την κούνια. Η μάνα τότε προσέτρεξε στον άγιο Αρσένιο τον Καππαδόκη ο οποίος με προσευχή έλυσε το πρόβλημα και σταμάτησε να εξαφανίζεται το παιδί. Όμως αυτή η δαιμονική συνήθεια είχε δυσμενή αποτελέσματα στην πνευματική και κοινωνική ζωή του παιδιού καθώς όταν μεγάλωσε το παιδί ζούσε μέσα στη διαβολή και τη συκοφαντία. Το ονόμαζαν στο χωριό «υπόδειγμα του διαβόλου» διότι ανακάτευε όλο το χωριό. Αυτό το απέδωσε ο άγιος Παΐσιος στην παιδαγωγία του Θεού καθώς οικονόμησε ο Θεός να δουν και στην συνέχεια οι άλλοι συγχωριανοί το αποτέλεσμα, για να συνετιστούν, ώστε να είναι πολύ προσεκτικοί και να μην υποπίπτουν και αυτοί στο ίδιο αμάρτημα που υπέπιπτε ο πατέρας του δυστυχισμένου εκείνου παιδιού (Βλ. αγίου Παϊσίου αγιορείτου, Λόγοι Α΄. Με πόνο και αγάπη για τον σύγχρονο άνθρωπο, Ιερόν Ησυχαστήριον Ευαγγελιστής Ιωάννης Θεολόγος 1998, σελ.57).

Οι άγιοι Πατέρες μας διδάσκουν ότι εκτός από την άμεση κατάρα που ξεστομίζει κάποιος υπάρχει και η έμμεση κατάρα ή όπως την ονομάζει ο άγιος Παΐσιος «η ευγενική κατάρα». Έτσι, όταν μας αδικούν οι συνάνθρωποί μας, αν και δεν τους καταριόμαστε ευθέως όμως λέμε «Ας το βρουν από τον Θεό» ή «Νά το βρουν από τον Θεό». Και αυτό είναι κατάρα. Μας λέγει χαρακτηριστικά ο άγιος Παΐσιος: «αυτή η ευγενική κατάρα είναι κάτω από την πνευματική βάση και δεν επιτρέπεται σε Χριστιανό» (Βλ. αγίου Παϊσίου αγιορείτου, Λόγοι Α΄. Με πόνο και αγάπη για τον σύγχρονο άνθρωπο, Ιερόν Ησυχαστήριον Ευαγγελιστής Ιωάννης Θεολόγος 1998,σελ. 58 – 59).

Αλλά και ο άγιος Πορφύριος ο καυσοκαλυβίτης μας συμβουλεύει τα εξής: «Δεν πρέπει ποτέ να σκεπτόμαστε για τον άλλο, ότι θα του δώσει ο Θεός κάποιο κακό ή ότι θα τον τιμωρήσει για το αμάρτημά του. Αυτός ο λογισμός φέρνει πολύ μεγάλο κακό, χωρίς εμείς να το αντιλαμβανόμαστε. Πολλές φορές αγανακτούμε και λέμε στον άλλο: "Δεν φοβάσαι τη δικαιοσύνη του Θεού, δεν φοβάσαι μη σε τιμωρήσει;". Άλλη φορά πάλι λέμε: "Ο Θεός δεν μπορεί, θα σε τιμωρήσει γι' αυτό που έκανες". Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, έχουμε βαθιά μέσα μας την επιθυμία να τιμωρηθεί

ο άλλος. Έτσι όμως, στην πραγματικότητα καταριόμαστε τον αδελφό. Και αν, αντί να προσευχόμαστε, λέμε, “να το βρεις απ’ τον Θεό, να σε πληρώσει ο Θεός για το κακό που μου έκανες”, και τότε πάλι ευχόμαστε να τον τιμωρήσει ο Θεός. Ακόμη και όταν λέμε, “ας είναι, βλέπει ο Θεός”, η διάθεση της ψυχής μας ενεργεί κατά ένα μυστηριώδη τρόπο, επηρεάζει την ψυχή του συνανθρώπου μας και αυτός παθαίνει κακό. Εμείς μεταδίδουμε με μυστικό τρόπο την κακία μας. Δεν προκαλεί ο Θεός το κακό αλλά η κακία των ανθρώπων. Δεν τιμωρεί ο Θεός, αλλά η δική μας κακή διάθεση μεταδίδεται στην ψυχή του άλλου μυστηριωδώς και κάνει το κακό» (Βλ. Βίος και Λόγοι του Γέροντος Πορφυρίου, Ιερά Μονή Χρυσοπηγής, Χανιά 2003, http://imverias.blogspot.com/2014/04/blog-post_29.html)”.

Υπάρχει και μία άλλη περίπτωση, η οποία διαφεύγει στους περισσότερους, ο ίδιος ο άνθρωπος να καταριέται τον εαυτό του. Αυτό συμβαίνει όταν ο άνθρωπος γογγύζει και γκρινιάζει, όπως έκαναν οι Ισραηλίτες στην έρημο μετά την έξοδο από την Αίγυπτο, και δεν δοξολογεί τον Θεό ακόμη και όταν του έρχονται αναποδιές. Ο άγιος Παΐσιος μας λέγει τα εξής: «η γκρίνια έχει κατάρα. Είναι σαν να καταριέται ο ίδιος ο άνθρωπος τον εαυτό του, οπότε μετά έρχεται η οργή του Θεού. Γι’ αυτό λέω, η δοξολογία είναι μεγάλη υπόθεση. Από μας εξαρτάται, αν γευθούμε ή όχι τις ευλογίες που μας δίνει ο Θεός» (Βλ. αγίου Παϊσίου αγιορείτου, Λόγοι Δ΄. Οικογενειακή ζωή, Ιερόν Ησυχαστήριον Ευαγγελιστής Ιωάννης Θεολόγος 2002, σελ. 689).

Αν και δεν δίνει περαιτέρω διευκρινίσεις με ποιόν τρόπο η γκρίνια αποβαίνει σε κατάρα του εαυτού μας έχουμε τη γνώμη ότι ο Άγιος εννοεί ότι με την γκρίνια ο άνθρωπος π.χ. ο γεωργός που γκρινιάζει επειδή δεν βρέχει ή ο ναυτικός επειδή έχει φουρτούνα, ή μια οικογένεια δεν μπορεί να πάει μια βόλτα λόγω των δυσμενών καιρικών συνθηκών κλπ, αμφισβητούν με τον πλέον απόλυτο τρόπο την σωστική και πανσθενουργό πρόνοια του Θεού και με αυτόν τον τρόπο αποσείουν τη Θεία Χάρη αγνοώντας τον λόγο του Χριστού ότι τίποτα δεν είναι τυχαίο που συμβαίνει καθώς ακόμη «και αι τρίχες της κεφαλής πάσαι ηριθμημέναι εισί» (Ματθ. 10:30). Με την γκρίνια, μας λέγει ο άγιος Παΐσιος, ο άνθρωπος δίνει την ευκαιρία στον διάβολο να αποκτήσει δικαιώματα και να του τα φέρει όλα ανάποδα. Με αυτόν τον τρόπο ο γογγυσμός λοιπόν καταλήγει σε αυτοκατάρα.

Μολονότι κάποια άτομα μπορεί να καταριούνται όμως αυτό δεν σημαίνει ότι έχουν αποτέλεσμα ή όπως κοινώς λέγεται «πιάνουν» οι κατάρες τους. Μελετώντας την Αγία Γραφή διαπιστώνουμε ότι μάταια καταράστηκε ο Γολιάθ τον Δαβίδ επικαλούμενος τους ψεύτικους θεούς του: «και κατηράσατο ο αλλόφυλος τον Δαυίδ εν τοις θεοίς αυτού» (Α΄ Βασ. 17:43), καθώς η έκβαση της αναμέτρησης υπέρ του Δαβίδ έδειξε ότι οι κατάρες του Γολιάθ εναντίον του Δαβίδ επέστρεψαν

στον ίδιο. Επίσης, το αίτημα που υπέβαλε ο Βασιλιάς της Μωάβ Βαλάκ προς τον μάντη Βαλαάμ προκειμένου να καταραστεί τον Ισραήλ αποδοκιμάστηκε από τον Θεό ο οποίος μετέβαλε σε ευλογίες τις κατάρες που σκόπευε να πει ο Βαλαάμ: «και ουκ ηθέλησε Κύριος ο Θεός σου εισακούσαι του Βαλαάμ, και μετέστρεψε Κύριος ο Θεός σου τας κατάρας εις ευλογίαν, ότι ηγάπησέ σε Κύριος ο Θεός σου» (Δευτ. 23:6. Βλ. επίσης Ιησ. τ. Ναυή. 24:9 και Αριθ. 22:6 – 25). Ακόμη, επειδή ο Δαβίδ αναγνώριζε ότι για να έχει ισχύ κάποια κατάρα πρέπει να το επιτρέψει ο Θεός, απέρριψε το οργισμένο αίτημα του Αβεσσά να του επιτραπεί να σκοτώσει τον Σεμεΐ, ο οποίος καταριόταν τον βασιλιά Δαβίδ, υποστηρίζοντας ότι η ανταρσία του γιου του Αβεσσαλώμ ήταν ανταπόδοση της δήθεν αδικίας που διέπραξε ο Δαβίδ στον βασιλικό οίκο του Σαούλ κληρονομώντας το βασιλικό θρόνο. Όμως ο Δαβίδ δεν επέτρεψε στον Αβεσσά να του κάνει κακό και διέταξε να τον αφήσουν ελεύθερο να τον καταριέται. «Και είπε Δαυίδ προς ᾽Αβεσσά ...άφετε αυτόν καταράσθαι, ... είπως ίδοι Κύριος εν τη ταπεινώσει μου και επιστρέψει μοι αγαθά αντί της κατάρας αυτού τη ημέρα ταύτη» (Β΄Βασ. 16:11 – 12), δηλαδή «αφήστε τον να με καταριέται μήπως ο Θεός δει αυτόν τον εξευτελισμό μου και με ανταμείψει με αγαθά, αντί της κατάρας η οποία κατά την ημέρα αυτή εξεσφενδονίσθη εναντίον μου». Κατά συνέπεια, ο άνθρωπος πρέπει να αδιαφορεί για άδικες κατάρες, όπως π.χ. όταν άθεοι γονείς καταριούνται το παιδί τους για την πίστη του ή οι κατάρες μεταξύ των συζύγων λόγω της χριστιανικής πίστης του ενός. Είπε κάποια μοναχή στον άγιο Παΐσιο: «Γέροντα κι εμένα, όταν έφευγα για το μοναστήρι, με καταριόνταν οι γονείς μου».

Τότε απάντησε ο Άγιος: «Αυτές είναι οι μόνες κατάρες που γίνονται ευχή» (Βλ. αγίου Παϊσίου αγιορείτου, Λόγοι Α΄. Με πόνο και αγάπη για τον σύγχρονο άνθρωπο, Ιερόν Ησυχαστήριον Ευαγγελιστής Ιωάννης Θεολόγος 1998, σελ. 57).

Το αντίθετο της κατάρας είναι η ευλογία. Ενώ σύμφωνα με την κοσμική ηθική ο άνθρωπος αγαπά τους αγαπώντας αυτόν και μισεί τους μισούντας αυτόν εδώ ο λόγος του Ιησού Χριστού είναι ανατρεπτικός: «Αλλά υμίν λέγω τοις ακούουσιν• αγαπάτε τους εχθρούς υμών, καλώς ποιείτε τοις μισούσιν υμάς, ευλογείτε τους καταρωμένους υμίν, προσεύχεσθε υπέρ των επηρεαζόντων υμάς» (Λουκ. 6:,27 – 28). Είναι σαφές ότι η εντολή του Ιησού δεν είναι απλώς η απαγόρευση της κατάρας, αλλά η ευλογία, η άσκηση δηλαδή ανιδιοτελούς αγάπης απέναντι σε αυτόν που μας

καταριέται. Επίσης, ο απόστολος Παύλος ερμηνεύει τον λόγο του Χριστού για την αγάπη προς τους εχθρούς ως εξής: «ευλογείτε τους διώκοντας υμάς, ευλογείτε και μη καταράσθε» (Ρωμ. 12:14), δηλαδή «να προσεύχεστε για το καλό των διωκτών σας, να ζητάτε την ευλογία του Θεού γι’ αυτούς και να μην τους

καταριέστε».

Και ο απόστολος Ιάκωβος μας λέγει ότι όλα τα θηρία της γης δαμάζονται από τον άνθρωπο αλλά η γλώσσα είναι δύσκολο να την δαμάσει κάποιος καθώς περιέχει θανατηφόρο δηλητήριο. Ενώ προσευχόμαστε στον Θεό ταυτόχρονα καταριόμαστε τους ανθρώπους που πλάσθηκαν κατ' εικόνα Θεού. Από το ίδιο στόμα εξέρχεται ταυτόχρονα ευλογία και κατάρα αλλά δεν πρέπει να γίνεται αυτό διότι δεν είναι δυνατόν από την ίδια πηγή να πηγάζει γλυκό και πικρό νερό. Όπως δεν μπορεί η συκιά να παράγει ελιές και το αμπέλι σύκα, έτσι και η πηγή δεν μπορεί να βγάζει ταυτόχρονα γλυκό και αλμυρό νερό και κατ' επέκτασιν και η γλώσσα να λέγει ταυτόχρονα προσευχές και κατάρες (Ιακ. 3:7 – 12).

Εφόσον ο Θεός είναι αγάπη (Α΄Ιω. 4:7) κατά συνέπεια ο προορισμός του ανθρώπου είναι η ανιδιοτελής αγάπη μέσω της αυταπάρνησης (Ιω. 15:12 – 13).

Με αυτόν τον τρόπο μιμούμεθα τον Θεό. Η τελεία αυτή αγάπη είναι υπεράνω παντός εν τω κόσμω συμφέροντος ακόμη και πάνω από το ένστικτο της αυτοσυντήρησης και για αυτό το λόγο οφείλουμε οι χριστιανοί να αγαπούμε τους εχθρούς, τους διώκτες μας και αυτούς που μας καταριούνται. Είναι σαφές ότι ο λόγος του Θεού δεν μας προτρέπει απλώς να μην καταριόμαστε αλλά να ασκούμε την αγάπη και ταυτόχρονα να συμπονούμε αυτόν που μας καταριέται διότι ζημιώνει με αυτόν τον τρόπο την ψυχή του. Είναι αποκαλυπτικός ο λόγος του αγίου Ιωάννη της Κλίμακος σε αυτό το θέμα ο οποίος μας λέγει τα εξής: «Είδα τρεις μονάχους που εξυβρίστηκαν συγχρόνως. Ο πρώτος από αυτούς δαγκώθηκε και ταράχθηκε αλλά δεν μίλησε. Ο δεύτερος χάρηκε για τον εαυτό του, αλλά λυπήθηκε για τον υβριστή. Και ο τρίτος αφού αναλογίσθηκε την ψυχική βλάβη του υβριστού έχυσε θερμά δάκρυα». Εάν δεν μπορούμε να φτάσουμε στο πνευματικό επίπεδο του τρίτου μοναχού, που μας λέγει ο άγιος Ιωάννης, τουλάχιστον να μιμηθούμε τον πρώτο μοναχό και να μην ανταποδώσουμε με κατάρα.

Καλούμαστε να μιμηθούμε τους Μάρτυρες και τους Αγίους και να τους αντιγράψουμε, διότι οι Άγιοι αντέγραψαν απολύτως το πρότυπον, τον Ιησούν Χριστόν και επέτυχον τον αγιασμό, όπως χαρακτηριστικά μάς διδάσκει ο μακαριστός Γέρων Ιωσήφ Βατοπαιδινός (Βλ. την ομιλία: Νουθεσίες πρός μοναχούς, στο ΝΟΥΘΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣ ΜΟΝΑΧΟΥΣ Γ.ΙΩΣΗΦ ΒΑΤΟΠΕΔΙΝΟΣ).

Ο Ιησούς συγχώρεσε τους σταυρωτές Του: «πάτερ, άφες αυτοίς• ου γαρ οίδασι τι ποιούσι» (Λουκ. 23:34), οι Μάρτυρες τους δημίους τους και εμείς οφείλουμε να ευλογούμε και όχι να καταριόμαστε αυτούς που μας αδικούν είτε υλικά είτε ηθικά. Δεν πρέπει να λησμονούμε αυτό που μας λέγει ο άγιος Παΐσιος ότι ναι μεν αυτός που δέχεται την κατάρα, βασανίζεται σ' αυτήν την ζωή αλλά όμως αυτός που

καταράσθηκε, βασανίζεται και σ’ αυτήν την ζωή, και στην άλλη, γιατί ως εγκληματίας θα τιμωρηθεί εκεί από τον Θεό, αν δεν μετανοήσει και εξομολογηθεί. Αναφέρει ο Άγιος: «Γιατί, εντάξει, μπορεί κάποιος να σε πείραξε, εσύ όμως με την κατάρα που δίνεις, είναι σαν να παίρνεις το πιστόλι και να τον σκοτώνεις. Με ποιο δικαίωμα το κάνεις αυτό; Ό,τι και αν σου έκανε ο άλλος, δεν έχεις δικαίωμα να τον σκοτώσεις. Για να καταρασθεί κανείς, σημαίνει ότι έχει κακία» (Βλ. αγίου Παϊσίου αγιορείτου, Λόγοι Α΄. Με πόνο και αγάπη για τον σύγχρονο άνθρωπο, Ιερόν Ησυχαστήριον Ευαγγελιστής Ιωάννης Θεολόγος 1998, σελ. 55).

Εφόσον ο Ιησούς μάς διδάσκει να μην καταριόμαστε αλλά να ευλογούμε ποιο είναι το νόημα του θαύματος με την άκαρπη και ξηρανθείσα συκιά που συνέβη μία ημέρα μετά την θριαμβευτική είσοδο στα Ιεροσόλυμα και λίγες μέρες πριν το πάθος; Ο Ιησούς «πρωίας δε επανάγων εις την πόλιν επείνασε• και ιδών συκήν μίαν επί της οδού ήλθεν επ᾽ αυτήν, και ουδέν εύρεν εν αυτή ει μη φύλλα μόνον, και λέγει αυτή• μηκέτι εκ σουκαρπός γένηται εις τον αιώνα. και εξηράνθη παραχρήμα η συκή» (Ματθ. 21:18 – 19). Αυτή η πράξη δεν δηλώνει κάποιο μίσος ή αντεκδίκηση όπως φανερώνει η κατάρα που εκστομίζει κάποιος στο συνάνθρωπό του, επειδή όσοι από εμάς έχουμε ζήσει σε αγροτικές κοινότητες γνωρίζουμε ότι αυτές οι άκαρπες συκιές είναι πραγματικά πονοκέφαλος για τους χωρικούς διότι ούτε παράγουν καρπό, ούτε κάνουν σκιά όπως άλλα άκαρπα δέντρα και ταυτόχρονα παρασιτούν στα καρποφόρα δέντρα. Είναι πράγματι πολύ δύσκολο για τον χωρικό να τις ξεριζώσει εντελώς διότι ξαναφυτρώνουν. Για αυτό και απόρησαν πράγματι οι μαθητές πώς αμέσως ξεράθηκε το δέντρο: «Και ιδόντες οι μαθηταί εθαύμασαν λέγοντες• πως παραχρήμα εξηράνθη η συκή;» (Ματθ. 21:20).

Με την παραβολική αυτή πράξη σκοπός του Ιησού είναι να διδάξει τους μαθητές λίγες μέρες πριν το πάθος. Όπως σημειώνει ο καθηγητής Ιωάννης Καραβιδόπουλος ο Ιησούς στην πραγματικότητα πλησίασε το δένδρο για λόγους παιδαγωγικούς (Βλ. Ι. Καραβιδόπουλος, Το κατά Μάρκον Ευαγγέλιον, Θεσσαλονίκη 1988, σελ. 369). Βρήκε την ευκαιρία ώστε να δώσει στους μαθητές να καταλάβουν τη σημασία απουσίας καρπών πίστεως, τη σημασία της υποκρισίας και πόσο απεχθές είναι το ψευδές προσωπείο που φέρουν πολλοί άνθρωποι, όπως οι Φαρισαίοι των οποίων τη συμπεριφορά καυτηρίασε. Επιπλέον η ξηρανθείσα συκιά αποτέλεσε και «συμβολικήν παράστασιν του Ιουδαϊκού έθνους» καθώς ο Ιησούς ήλθε «περιμένων να εύρη καρπόν τινα πνευματικόν παρ’ αυτοίς», όπως μας λέγει ο αείμνηστος Π. Τρεμπέλας (Βλ. Υπόμνημα εις το Κατά Μάρκον Ευαγγέλιον», 4η έκδ., «Ο Σωτήρ», Αθήνα 1993, σελ. 210 εξ).

Άλλωστε, για τους μαθητές το παράδειγμα ήταν κατανοητό, αφού στην Π.Δ. ο Ιουδαϊκός λαός παρίσταται συμβολικά με συκιά και η κρίση εικονίζεται με την

καταστροφή της (βλ. Ωσ 2, 14.9,10. Ησ. 34,4. Ιερ 24,1-10)». (Βλ.Ι.Καραβιδόπουλος, Το κατά Μάρκον Ευαγγέλιον, Θεσσαλονίκη 1988, σελ. 370). «Την Συναγωγήν, συκήν Χριστός, Εβραίων, Καρπών άμοιρον πνευματικών εικάζων, Αρά ξηραίνει, ης φύγωμεν το πάθος» (Όρθρος Μ. Δευτέρας). Ο Χριστός με την πράξη του αυτή διαπίστωσε μια πραγματικότητα: ότι εφόσον ήταν άκαρπη η συκιά ο προορισμός της, όπως και κάθε άκαρπου δέντρου, είναι αυτός: «παν δένδρον μη ποιούν καρπόν καλόν εκκόπτεται και εις πυρ βάλλεται» (Ματθ. 7:19). Όπως ο αγρότης ξεριζώνει τα άκαρπα δέντρα για να τα χρησιμοποιήσει για καυσόξυλα έτσι και ο Ιησούς Χριστός με αυτό το θαύμα μας διδάσκει με έναν αυστηρό τρόπο ότι δεν πρέπει να είμαστε χριστιανοί μόνο στα λόγια, όπως οι Φαρισαίοι, αλλά και στα έργα. «Της ξηρανθείσης συκής, διά την ακαρπίαν, το επιτίμιον φοβηθέντες αδελφοί, καρπούς αξίους της μετανοίας, προσάξωμεν Χριστώ, τω παρέχοντι ημίν το μέγα έλεος» (Όρθρος Μ. Δευτέρας).

Συνοψίζοντας, έγινε κατανοητό από τα παραπάνω, ότι το να καταριόμαστε αμαρτάνουμε ενώπιον του Θεού. Ούτε πρέπει να λέγουμε «ας το βρει από τον Θεό» διότι και αυτό αποτελεί ένα είδος κατάρας. Η κατάρα δεν πιάνει όταν είναι άδικη, όταν εκστομίζεται εναντίον ανθρώπων που ζούν «εν Χριστώ» και σύμφωνα με τις επιταγές του Ευαγγελίου. Αντίθετα, έχει αποτελέσματα όταν αυτός που καταριέται έχει αδικηθεί από αυτόν προς τον οποίο εκστομίζει την κατάρα, είτε υλικά είτε ηθικά ειδικά αν είναι πρόσωπο σε ένδεια και ανήμπορο π.χ. χήρα, ορφανό κλπ.

Ο άνθρωπος απαλλάσσεται από την κατάρα με την μετάνοια και την εξομολόγηση και αν είναι δυνατόν με την αποκατάσταση της αδικίας και με επιζήτηση συγχώρεσης. Ενώ ο κόσμος αγαπά τους αγαπώντας αυτόν και μισεί τους μισούντας αυτόν, ο δικός μας προορισμός, των πιστευόντων στον Ιησού Χριστό, δεν είναι απλώς να μην πράττουμε το κακό, δηλαδή να μην καταριόμαστε αλλά να δείχνουμε έμπρακτη ανιδιοτελή αγάπη και να συγχωρούμε ευλογώντας αυτούς που μας καταριούνται. Με αυτόν τον τρόπο αντιγράφουμε το αιώνιο πρότυπό μας, τον Ιησού Χριστό «ος αμαρτίαν ουκ εποίησεν, ουδέ ευρέθη δόλος εν τω στόματι αυτού• ος λοιδορούμενος ουκ αντελοιδόρει, πάσχων ουκ ηπείλει, παρεδίδου δε τω κρίνοντι δικαίως» (Α΄Πετρ. 2:22 – 23)

Το άρθρο δημοσιεύτηκε στην επίσημη ιστοσελίδα της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων.